PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Delegatura w Krakowie

RKR-61-17/13/PP-12/13 Kraków, dnia 30 sierpnia 2013 r.

DECYZJA NR RKR - 28/2013

I.

Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 oraz stosownie do art. 33 ust. 5 i 6 *ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331, z późn. zm.)

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

po przeprowadzeniu - wszczętego z urzędu - postępowania przeciwko przedsiębiorcy prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą Amber Gaz Sp. z o.o. z siedzibą w Koszalinie, dotyczącego stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na:

1. stosowaniu we wzorcu „*Umowa kompleksowa dostarczania paliwa gazowego – Ogólne Warunki umowy kompleksowej dostarczania paliwa gazowego dla Odbiorców pobierających paliwo gazowe w ilości do 10 m3/h w przeliczeniu na gaz ziemny wysokometanowy*" postanowienia (Dział VIII ppkt 2.1 i 2.4) uprawniającego przedsiębiorcę do wstrzymania dostarczania gazu w przypadkach wykraczających poza katalog przypadków wymienionych w przepisach art. 6 ust. 3 i 3a *ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne* (tj. Dz. U. z 2012 r, poz. 1059), stanowiących podstawę do wstrzymania dostarczania gazu, to jest postanowienia o treści:

„Dostarczanie paliwa Gazowego może zostać wstrzymane lub ograniczone bez uprzedzenia Odbiorcy, gdy:
1. *instalacja gazowa Odbiorcy lub sposób używania Paliwa gazowego stwarza zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi, środowiska lub bezpieczeństwa mienia, (...)*
4. *Odbiorca uniemożliwił upoważnionym przedstawicielom OSD dostęp w sytuacji zagrożenia zdrowia, życia lub mienia (wraz z niezbędnym sprzętem) do elementów sieci gazowej znajdujących się na terenie lub w obiekcie Odbiorcy,(...)"*

2. stosowaniu nieuczciwej praktyki rynkowej określonej w art. 5 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 w związku z art. 4 ust. 1 i 2 *ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym* (Dz. U. Nr 171, poz. 1206), polegającej na rozpowszechnianiu nieprawdziwych informacji poprzez zamieszczenie we wzorcu umowy pod nazwą *„Umowa nr .../U/..../2012 o przyłączenie do sieci gazowej"* (pkt 6 ust. 3 lit. d wzorca) postanowienia o treści:

„W sprawach nieuregulowanych umową zastosowanie mają obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności: (...) d) Taryfa dla paliw gazowych",

w wyniku którego **uprawdopodobniono**, że Amber Gaz Sp. z o.o. z siedzibą w Koszalinie stosuje praktyki, o jakich mowa art. 24 ust. 1 i ust. 2 oraz w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,* oraz **przyjęto zobowiązanie** przedsiębiorcy do podjęcia działań zmierzających do zaniechania naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez wprowadzenie zmienionych wzorców umów, w których zakwestionowane postanowienia zostaną usunięte lub zastąpione nowym brzmieniem, oraz

zmianę umów zawartych z konsumentami, nakłada się na Amber Gaz Sp. z o.o. z siedzibą w Koszalinie **obowiązek wykonania tego zobowiązania,** poprzez:

a) wprowadzenie do obrotu z konsumentami, w terminie 7 (siedmiu) dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, zmienionych wzorców umów,
b) wystąpienie do stron umów będących konsumentami, zawartych na podstawie dotychczas stosowanych wzorców, w terminie 2 (dwóch) miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji z propozycją zawarcia aneksów do zawartych umów.

II.

Na podstawie art. 28 ust. 3 w związku z art. 33 ust. 5 i 6 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów-

nakłada się na Amber Gaz Sp. z o.o. z siedzibą w Koszalinie **obowiązek złożenia sprawozdania z wykonania zobowiązania,** nałożonego w pkt I sentencji niniejszej decyzji, w terminie do 3 (trzech) miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, które powinno zawierać:

1) kopie zmienionych wzorców umów, o których mowa w pkt I. niniejszej decyzji, wprowadzonych do obrotu z konsumentami,
2) informację o liczbie konsumentów, którym w terminie wyznaczonym w pkt I. niniejszej decyzji, doręczono propozycje zawarcia aneksów do obowiązujących umów,
3) informację o liczbie konsumentów, którym w terminie wyznaczonym w pkt I niniejszej decyzji, nie doręczono propozycji zawarcia aneksów do obowiązujących umów, wraz z wyjaśnieniem, czym spowodowany jest taki stan rzeczy;
4) informację na temat liczby nowych umów zawartych na podstawie wzorców, zmienionych zgodnie obowiązkiem nałożonym w pkt I. niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

W związku z przeprowadzonym badaniem wzorców umowy stosowanych w obrocie z konsumentami na rynku gazu sieciowego Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatura w Krakowie (dalej „Prezes UOKiK") – dokonał analizy wzorców umowy stosowanych przez Amber Gaz Sp. z o.o. z siedzibą w Koszalinie (dalej: „Spółka"). Przedmiotem badania było wstępne ustalenie, czy warunki umów zawieranych w obrocie z konsumentami przez tego przedsiębiorcę nie naruszają chronionych prawem interesów konsumenta, tj. czy są zgodne z przepisami powołanej na wstępie *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* oraz przepisami *kodeksu cywilnego* dotyczącymi wzorców umów.

Analizując treść tych wzorców Prezes UOKiK uznał, że ich stosowanie w obrocie z konsumentami może naruszać zbiorowe interesy konsumentów, w zakresie wskazanym w sentencji niniejszej decyzji.

Mając powyższe na uwadze, w dniu 28 lutego 2013 r. Prezes UOKiK postanowieniem nr RKR-67/2013 wszczął z urzędu postępowanie pod zarzutem stosowania przez Spółkę, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w art. 24 ust. 1 i 2 oraz w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*. Natomiast postanowieniem nr RKR-68/2013 z dnia 28 lutego 2013 r. Prezes UOKiK z urzędu zaliczył w poczet dowodów informacje przesłane przez Spółkę w toku postępowania wyjaśniającego o

sygnaturze RKR-403-22/12/MS. Pismem z dnia 1 marca 2013 r. Spółka została zawiadomiona o wszczęciu postępowania oraz wezwana do ustosunkowania się do postawionych zarzutów.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania Spółka w piśmie z dnia 12 marca 2013 r. uznała zasadność sformułowanych zarzutów oraz zobowiązała się do podjęcia działań zmierzających do zaniechania zarzucanej praktyki. Spółka zobowiązała się w ramach tych działań do zmiany treści wzorców: *Umowy Kompleksowej dostarczania paliwa gazowego* wraz z *Ogólnymi Warunkami Umowy Kompleksowej dostarczania paliwa gazowego dla Odbiorców pobierających paliwo gazowe w ilości do 10 m^3/h*, a także *„Umowy o przyłączenie do sieci gazowej”* oraz wprowadzenia zmienionych wzorców do obrotu. Wraz z tym zobowiązaniem Spółka przedstawiła projekty zmienionych wzorców umów i aneksów do zawartych umów oraz zobowiązała się do wystąpienia do kontrahentów będących konsumentami z propozycją zawarcia aneksów zmieniających postanowienia umów, zawartych na podstawie dotychczas stosowanych wzorców, w terminie do dwóch miesięcy od uprawomocnienia się decyzji Prezesa UOKiK w tej sprawie. W toku postępowania przy pismach: z dnia 23 kwietnia 2013 r. oraz z dnia 10 czerwca 2013 r. Spółka zmodyfikowała przedłożone projekty, uwzględniając uwagi zgłoszone przez Prezesa UOKiK.

Pismem z dnia 23 sierpnia 2013 r. Spółka została zawiadomiona o zakończeniu gromadzenia materiału dowodowego w niniejszej sprawie.

Prezes UOKiK ustalił, co następuje

Spółka prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod nr 0000372044. Spółka posiada koncesje na obrót i dystrybucję paliw gazowych. Do przedmiotu działalności Spółki należy m.in. dystrybucja paliw gazowych w systemie sieciowym (PKD 35.22.Z), wytwarzanie paliw gazowych (PKD 35.21.Z), roboty związane z budową rurociągów przemysłowych i sieci rozdzielczych (PKD 42.21.Z) wykonywanie instalacji gazowych (43.21.Z), transport rurociągami paliw gazowych (49.50.A).

W toku przeprowadzonego postępowania ustalono, że Spółka zawiera w obrocie gospodarczym, w tym z konsumentami, umowy w oparciu o jednolite wzorce umowy:

- „*Umowa kompleksowa dostarczania paliwa gazowego,* stosowana wobec odbiorców końcowych w gospodarstwach domowych, której integralną część stanowią *Ogólne Warunki umowy kompleksowej dostarczania paliwa gazowego dla Odbiorców pobierających paliwo gazowe w ilości do 10 m3/h w przeliczeniu na gaz ziemny wysokometanowy*” (dalej: Ogólne Warunki Umowy Kompleksowej), oraz
- *„Umowa nr .../U/..../2012 o przyłączenie do sieci gazowej”* (dalej: „Umowa o przyłączenie do sieci gazowej”)

Umowy z konsumentami są zawierane w formie pisemnej. Doręczane klientom, w tym konsumentom, wzorce umów są sporządzane przez Spółkę przed zawarciem umowy i zawierają gotowe jednolite postanowienia. Oznacza to, iż Spółka stosuje w obrocie konsumenckim wzorce umów.

Treść tych umów wzbudziła zastrzeżenia Prezesa UOKiK w następującym zakresie.

ad pkt I.1. sentencji decyzji

Ogólne Warunki Umowy Kompleksowej zawierają postanowienia przyznające Spółce uprawnienia do wstrzymania dostarczania gazu, których treść wykracza poza katalog przypadków wymienionych w przepisach art. 6 ust. 3 i 3a *ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne* (Dz. U. z 2012 r., poz. 1059), stanowiących podstawę do wstrzymania dostarczania gazu.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 3 *Prawa energetycznego*, przedsiębiorstwo energetyczne może wstrzymać dostarczanie paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła, jeśli w wyniku przeprowadzonej kontroli, stwierdzono, że:

- instalacja znajdująca się u odbiorcy stwarza bezpośrednie zagrożenie dla życia, zdrowia albo środowiska;
- nastąpił nielegalny pobór paliw gazowych.

Ponadto przedsiębiorstwo energetyczne może wstrzymać dostarczanie gazu - na mocy art. 6 ust. 3a *Prawa energetycznego* - w przypadku, gdy odbiorca zwleka z zapłatą za pobrany gaz albo świadczone usługi co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, pomimo uprzedniego powiadomienia na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy i wyznaczenia dodatkowego, dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności.

Tymczasem Spółka w Ogólnych Warunkach Umowy Kompleksowej określiła m.in. następujące przypadki, upoważniające ją do wstrzymania dostarczania lub ograniczenia dostarczania gazu, gdy:

- *instalacja gazowa Odbiorcy lub sposób używania Paliwa gazowego stwarza zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi, środowiska lub bezpieczeństwa mienia,*
- *Odbiorca uniemożliwił upoważnionym przedstawicielom OSD dostęp w sytuacji zagrożenia zdrowia, życia lub mienia (wraz z niezbędnym sprzętem) do elementów sieci gazowej znajdujących się na terenie lub w obiekcie Odbiorcy,*

Oceniając te postanowienia, Prezes UOKiK uznał, że wprowadzając je do umów zawieranych z odbiorcami Spółka wykroczyła poza ustawowy katalog przyczyn uprawniających ją do wstrzymania dostarczania gazu, określonych w powołanych przepisach art. 6 ust. 3 i 3a *Prawa energetycznego*.

Spółka zadeklarowała zmianę Ogólnych Warunków Umowy Kompleksowej, ograniczając katalog przypadków, w których dostarczanie paliwa gazowego może być wstrzymane, do sytuacji, w których taką możliwość przewidują przepisy *Prawa energetycznego*, poprzez nadanie zakwestionowanemu postanowieniu Działu VIII nowego brzmienia:

2. Dostarczanie Paliwa gazowego może zostać wstrzymane lub ograniczone bez uprzedzenia Odbiorcy, gdy:
   2.1. instalacja gazowa znajdująca się u Odbiorcy stwarza bezpośrednie zagrożenie dla życia, zdrowia albo środowiska,
   2.2. nastąpił nielegalny pobór Paliwa gazowego.

ad pkt I.2. sentencji decyzji

Spółka wprowadziła do wzorca *Umowy o przyłączenie do sieci gazowej* w § 6 ust. 3 postanowienie o treści: *„W sprawach nieuregulowanych umową zastosowanie mają obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności: (...) d) Taryfa dla paliw gazowych”*, mogące sugerować, iż taryfa dla paliw gazowych jest powszechnie obowiązującym aktem prawnym, podczas gdy w rzeczywistości jest ona szczególnego rodzaju wzorcem umowy,

podlegającym zatwierdzeniu przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki na podstawie art. 23 ust. 2 pkt 2 *ustawy Prawo energetyczne*.

Spółka zadeklarowała zmianę *Umowy o przyłączenie do sieci gazowej* polegającą na wykreśleniu lit. d z postanowienia § 6 ust. 3, usuwając taryfę dla paliw gazowych z katalogu powołanych w nim aktów prawnych.

Prezes UOKiK zważył, co następuje

Treść art. 1 ust. 1 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* ogranicza zastosowanie jej przepisów wyłącznie do ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów, podejmowanej w interesie publicznym. Oznacza to, że warunkiem koniecznym do uruchomienia procedur i zastosowania instrumentów określonych w tej ustawie jest zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorców - naruszając jej przepisy – stanowią potencjalne zagrożenie interesu publicznego. Niniejsze postępowanie dotyczy treści wzorców umowy stosowanych przez Spółkę wobec nieograniczonego kręgu adresatów, tj. wszystkich zainteresowanych ich treścią aktualnych i potencjalnych klientów przedsiębiorstwa energetycznego, którym - na gruncie art. 4 ust. 11 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* - przysługuje status konsumenta. Zdaniem Prezesa UOKiK rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub będą albo mogli być klientami Spółki. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów, co oznacza, iż każde naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa UOKiK działań przewidzianych w *ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów*. W tym stanie rzeczy przyjąć należy, iż do oceny stanu faktycznego niniejszej sprawy zastosowanie mają przepisy w/w *ustawy*, a dotyczące jej postępowanie prowadzone było w interesie publicznym.

Stosownie do treści art. 24 ust. 2 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Aby możliwe było zatem stwierdzenie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, niezbędne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek:

1. działania przedsiębiorcy winny mieć bezprawny charakter, tzn. być sprzeczne z prawem, tj. przepisami określonych aktów prawnych a także sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami, a jednocześnie
2. działania te muszą naruszać zbiorowe interesy konsumentów.

Odnosząc się do pierwszej z powyższych przesłanek - bezprawności działań przedsiębiorcy - stwierdzić należy, iż bezprawność rozumie się jako sprzeczność zachowania danego podmiotu z przepisami prawa oraz zasadami współżycia społecznego. Chodzi tu mianowicie o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym, jako całością. Jako „bezprawne” należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa

gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. „Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia przeto bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa.” (vide: „Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz”, pod redakcją J. Szwaji, wydawnictwo CH BECK, 2000, s.117 – 118). Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, tzn. niezależnym od wystąpienia szkody, czy zaistnienia zamiaru po stronie podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych. Przepisy *ustawy o ochronie konkurencji konsumentów* nie definiują przy tym pojęcia bezprawności działań przedsiębiorcy, w związku z tym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw, gdyż dopiero na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem.

Analizując powyższą przesłankę należy mieć na uwadze, iż zarzut bezprawnego działania przedsiębiorcy w przedmiotowej sprawie dotyczy naruszenia art. 6 ust. 3 i 3a *Prawa energetycznego,* a także stosowania nieuczciwych praktyk rynkowych - tj. naruszenia art. 24 ust. 2 pkt 3 *ustawy o ochronie konkurencji konsumentów*.

ad pkt I.1. sentencji decyzji

Do stwierdzenia praktyki, określonej w art. 24 ust. 2 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* konieczne jest zatem wykazanie, iż działanie przedsiębiorcy jest bezprawne, tj. sprzeczne z szeroko rozumianym porządkiem prawnym lub dobrymi obyczajami. W niniejszej sprawie Spółka zamieściła we wzorcu *„Umowa kompleksowa dostarczania paliwa gazowego nr ... Gospodarstwo domowe. Ogólne warunki umowy kompleksowej dostarczania paliwa gazowego”* postanowienie, przyznające jej uprawnienia do wstrzymania dostarczania gazu, których treść wykracza poza katalog przypadków wymienionych w przepisach art. 6 ust. 3 i 3a *Prawa energetycznego*. Zgodnie z treścią art. 6 ust. 3 *Prawa energetycznego* przedsiębiorstwo energetyczne, w tym Spółka, może wstrzymać dostarczanie paliw gazowych, wyłącznie w przypadku, jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, że:

- instalacja znajdująca się u odbiorcy stwarza bezpośrednie zagrożenie dla życia, zdrowia albo środowiska;
- nastąpił nielegalny pobór paliw gazowych.

Ponadto przedsiębiorstwo energetyczne może wstrzymać dostarczanie gazu - na mocy art. 6 ust. 3a *Prawa energetycznego* - w przypadku, gdy odbiorca zwleka z zapłatą za pobrany gaz albo świadczone usługi co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, pomimo uprzedniego powiadomienia na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy i wyznaczenia dodatkowego, dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności.

W tym miejscu wymaga podkreślenia szczególny charakter usługi dostarczania gazu, zaspokajającej bytowe potrzeby konsumentów oraz konieczność zapewnienia jej realizacji w sposób ciągły i nieprzerwany. Z tego względu należy przyjąć, że wstrzymanie dostarczania gazu przez przedsiębiorstwo energetyczne – w świetle powołanych wyżej przepisów *Prawa energetycznego* – podlega reglamentacji i może nastąpić wyłącznie w przypadkach enumeratywnie wymienionych w tej ustawie. Tymczasem Spółka zamieściła w przedmiotowym wzorcu umowy postanowienia zawierające własny katalog przypadków uprawniających ją do wstrzymania lub ograniczenia dostarczania gazu albo wypowiedzenia umowy dostarczania gazu. Oceniając ten katalog, Prezes UOKiK uznał, że Spółka

wykroczyła poza ustawowy katalog przesłanek wstrzymania dostarczania gazu określony w powołanych przepisach art. 6 ust. 3 i 3a *Prawa energetycznego*.

W przypadku tych postanowień Spółka rozszerzyła zakres ustawowych przesłanek uznając, że każde „zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, środowiska oraz bezpieczeństwa mienia" uprawnia ją do wstrzymania lub ograniczenia dostarczania gazu, podczas gdy obowiązujące przepisy uprawniają do takiego działania wyłącznie w przypadku, gdy instalacja znajdująca się u odbiorcy stwarza bezpośrednie zagrożenie dla życia, zdrowia albo środowiska (art. 6 ust. 3 pkt 1 *Prawa energetycznego*). Również uniemożliwienie dostępu do sieci gazowej pracownikom przedsiębiorstwa energetycznego nie stanowi przesłanki uzasadniającej wstrzymanie dostarczania gazu. Zatem działanie Spółki w zakresie, w którym wykracza ono poza ustawowe upoważnienie do wstrzymania dostarczania gazu, należy uznać za działanie bezprawne i stanowiące przez to praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów zakazaną na mocy art. 24 ust. 1 i 2 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*.

ad pkt I.2. sentencji decyzji

Do stwierdzenia praktyki, określonej w art. 24 ust. 2 pkt 3 *ustawy o ochronie konkurencji konsumentów* konieczne jest wykazanie, iż przedsiębiorca stosuje nieuczciwe praktyki rynkowe. Zgodnie z treścią art. 4 ust. 1 *ustawy z dnia 23 sierpnia 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym* (Dz. U. Nr 171, poz. 1206) praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców wobec konsumentów jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcić zachowanie rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu, w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu. Za nieuczciwą praktykę rynkową uznaje się w szczególności praktykę wprowadzająca w błąd (ust. 2). Natomiast - stosownie do art. 5 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 - praktykę rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął.

Zasadą, jaką można wywieść z *ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym* jest zatem zasada oceniania nieuczciwej praktyki handlowej z punktu widzenia przeciętnego konsumenta. Model przeciętnego konsumenta należy ustalić na potrzeby konkretnej sprawy, z uwzględnieniem definicji wynikającej z art. 2 pkt. 8 *ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym*, w świetle której za przeciętnego konsumenta rozumie się konsumenta, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny, a oceny w tym zakresie dokonuje się z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, językowych i przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zidentyfikować grupę konsumentów, szczególnie podatną na oddziaływanie praktyki rynkowej lub na produkt, którego praktyka rynkowa dotyczy, ze względu na szczególne cechy, takie jak wiek, niepełnosprawność fizyczna lub umysłowa. Przeciętnym konsumentem w niniejszej sprawie jest osoba zawierająca umowę o przyłączenie do sieci gazowej. Z uwagi na powszechne zastosowanie gazu w gospodarstwach domowych praktycznie każdy może być potencjalnym odbiorcą przekazu dotyczącego dokumentów mających wpływ na ustalenie praw i obowiązków stron umowy o przyłączenie do sieci, do których odsyła ta umowa. W gronie potencjalnych kontrahentów przedsiębiorstwa energetycznego mogą znaleźć się także osoby nie posiadające znajomości regulacji zasad funkcjonowania podsektora gazowniczego oraz rozliczeń pomiędzy przedsiębiorstwem energetycznym i odbiorcami jego usług.

Wprowadzające w błąd działanie może w szczególności polegać na rozpowszechnianiu nieprawdziwych informacji. Obowiązek rzetelnego informowania przez przedsiębiorców konsumentów o istotnych okolicznościach związanych z nabywanym produktem, w szczególności o jego cechach, parametrach techniczno-eksploatacyjnych, cenie, ewentualnym istnieniu szczególnej korzyści cenowej związanej z zakupem danego towaru obejmuje wszystkie etapy sprzedaży, począwszy od przekazów reklamowych, których celem jest zainteresowanie potencjalnych nabywców ofertą handlową przedsiębiorcy, aż do momentu zawarcia umowy, której przedmiotem będzie nabycie towaru. Powyższy obowiązek obejmuje również – w przypadku usług, których świadczenie podlega szczególnemu reżimowi prawnemu, jak np. dostarczanie i dystrybucja gazu oraz przyłączanie do sieci gazowej – wskazanie powszechnie obowiązujących aktów prawnych określających prawa i obowiązki stron umowy oraz innych regulacji określających zasady świadczenie tych usług, jak w niniejszej sprawie taryf. Szczególne znaczenie ma początkowa faza sprzedaży, gdyż właśnie na tym etapie podejmowane przez profesjonalistów działania, a zwłaszcza treść oferowanych przez nich konsumentom wzorców umowy, mogą wpłynąć na decyzje konsumentów w zakresie zakupu towarów.

Spółka wprowadziła do wzorca *Umowy o przyłączenie do sieci gazowej* postanowienie w brzmieniu: *„W sprawach nieuregulowanych umową zastosowanie mają obowiązujące przepisy prawa, a w szczególności: (...) d) Taryfa dla paliw gazowych”*. Określenie „przepis prawa”, „przepis prawny” rozumie się najczęściej jako «część aktu prawnego wyodrębnioną przez prawodawcę»[1], przez co stosowane przez Spółkę postanowienie może sugerować kontrahentowi, że umowa zawiera odesłanie do aktu normatywnego o powszechnie obowiązującym charakterze. W rzeczywistości taryfa dla paliw gazowych jest wzorcem umowy szczególnego rodzaju, ponieważ podlega zatwierdzeniu przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. Działanie takie może wprowadzać konsumentów w błąd co do charakteru prawnego taryfy, w tym m.in. co do spodziewanego okresu jej obowiązywania i częstotliwości dokonywania zmian jej postanowień, innych niż w przypadku powszechnie obowiązujących aktów prawnych - co niewątpliwie narusza prawo konsumenta do rzetelnej, prawdziwej informacji. Może też wpływać na postrzeganie i ocenę oferty Spółki, a tym samym może prowadzić do istotnego zniekształcenia zachowania rynkowego przeciętnego konsumenta, a więc jego decyzji dotyczącej umowy. Takie działanie Spółki może wyczerpywać znamiona nieuczciwej praktyki rynkowej, a tym samym stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 *ustawy o ochronie konkurencji konsumentów.*

Odnosząc się do drugiej przesłanki, tj. naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, stwierdzić należy, iż *ustawa o ochronie konkurencji konsumentów* nie definiuje pojęcia zbiorowego interesu konsumentów, stwierdzając jedynie w treści art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. W świetle - powołanego na początku uzasadnienia prawnego niniejszej decyzji - art. 1 ust. 1 *ustawy o ochronie konkurencji konsumentów* należy przyjąć, że ze zbiorowymi interesami konsumentów mamy do czynienia wówczas, gdy działania przedsiębiorcy są powszechne i mogą dotknąć każdego potencjalnego klienta przedsiębiorcy – czyli konsumenta. Stanowisko to potwierdzone zostało również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 września 2003 r. (sygn. I CKN 504/01) stwierdził, iż nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy antymonopolowej można wszczynać tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczby potencjalnych konsumentów. Oceniane w niniejszej decyzji działania

[1] za: Słownik Języka Polskiego, Wydawnictwo Naukowe PWN, http://sjp.pwn.pl/slownik/2510889/przepis_prawny

Spółki odnoszą się do wszystkich jego aktualnych i przyszłych (potencjalnych) klientów, a zatem dotyczą zbiorowych interesów konsumentów.

W świetle powyższego Prezes UOKiK uznał, że zostały spełnione wszystkie przesłanki konieczne do zakwalifikowania działań Spółki jako praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 3 oraz art. 24 ust. 1 i ust. 2 *ustawy o ochronie konkurencji konsumentów*.

Stosownie do art. 28 ust. 1 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*, po uprawdopodobnieniu w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, że przedsiębiorca narusza zakaz określony w art. 24 tej *ustawy*, a także po przyjęciu zobowiązania przedsiębiorcy do zaniechania zarzucanych mu praktyk, jak również do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia wskazanym naruszeniom, Prezes UOKiK może, w drodze decyzji, nałożyć na przedsiębiorcę obowiązek wykonania tych zobowiązań. Analiza przedłożonych dokumentów i wyjaśnień wykazała, że Spółka zobowiązała się do zaniechania stosowania kwestionowanych przez Prezesa UOKiK postanowień umownych, na poparcie czego przedstawiła projekty nowych zmienionych wzorców umowy, w których kwestionowane postanowienia zostały wykreślone albo zmienione w taki sposób, iż utraciły one abuzywny charakter. Zobowiązując się do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia wskazanym przez Prezesa UOKiK naruszeniom Spółka zobowiązała się do wprowadzenia nowych wzorców umów, a także do zmiany umów zawartych z konsumentami w oparciu o dotychczasowe wzorce, zawierających kwestionowane postanowienia, poprzez przesłanie konsumentom propozycji zawarcia aneksów zmieniających te umowy.

Na podstawie art. 28 ust. 1 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* Prezes UOKiK nałożył na Spółkę obowiązek wykonania zobowiązania poprzez:

- wprowadzenie do obrotu z konsumentami, w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, zmienionych wzorców umów,
- wystąpienie do stron umów będących konsumentami, zawartych na podstawie dotychczas stosowanych wzorców, w terminie 2 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, z propozycją zawarcia aneksów do zawartych umów,

a na podstawie art. 28 ust. 3 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* nałożył na Spółkę obowiązek złożenia sprawozdania o wykonaniu zobowiązania, w terminie 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* w związku z art. 479^{28} § 2 *k.p.c.* - od niniejszej decyzji stronie przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, wnoszone za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury w Krakowie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, pl. Szczepański 5, 31-011 Kraków.

z upoważnienia Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Marek Szarzyński
Z-ca Dyrektora Delegatury UOKiK w Krakowie

otrzymują:

1. Amber Gaz Sp. z o.o. z siedzibą w Koszalinie
   ul. Słowiańska 13, 75-846 Koszalin
2. RKR a/a